

חשיבות חידוש קשר בעקבות ניכור הורי

ניכור הורי, בהגדרתו הקלאסית, מתייחס למצב בו הילד מתנגד לקיים קשר עם ההורה השני (בדרי"כ הלא משמורן), בעקבות התנהגות מסיתה של ההורה המנכר, הנובעת מרקע של גירושין עתירי קונפליקט מתמשך ומאבקי אגו של משמורת.

ניכור הורי הינו כלי בידי ההורה המבטא את כעסו כלפי ההורה האחר, וזאת מבלי לשים לב כי הנפגעים העיקריים מתהליך זה הינם הילדים.

אדגיש ואומר, שרצונו של הילד אינו תואם בהכרח את טובתו (!), ובמקרים רבים זו "שטיפת המוח" שעובר הילד אצל ההורה המנכר, המדברת מתוכו.

ניכור הורי הוא כישלון קשר בין הורה לילד, המביא לסרבנות קשר של הילד עם אחד מהוריו. בתי המשפט בישראל קבעו כי ניכור הורי הוא התעללות בלתי חוקית בקטין, ואף השוו את הליך הטיפול בניכור להליך להשבת קטין חטוף על פי אמנת האג.

כיצד פועלים בתי המשפט בהתמודדות עם ההליך?

ראשית, יבדוק ביהמ"ש כי לא מדובר בתלונת סרק, ועל ההורה עמו חי הילד ירבוץ הנטל להוכיח שאין במעשיו או במחדליו כדי לגרום לסרבנות הילד לקשר עם ההורה המנוכר. כמובן שאם מדובר בתלונת סרק – ישית ביהמ"ש הוצאות על ההורה הטוען לניכור.

ביהמ"ש יפעל בזריזות ובמקרה שאכן עולה חשש כי קיים ניכור, ייתן ביהמ"ש צווים מיידיים כסעד זמני, כדי למנוע את התדרדרות המצב. ביהמ"ש יכול למנות לאלתר אפוטרופוס לדין עבור הילד, ובמקרים קיצוניים אף להכריז על הילד כקטין נזקק (עפ"י חוק הנוער (טיפול והשגחה) התש"ך-1960).

ביהמ"ש יכול להפעיל סנקציות שונות על ההורה המנכר, כגון מניעת יציאה מהארץ, שלילת רישיון נהיגה, איסור שימוש בכרטיסי אשראי והמחאות והטלת קנסות בגין הפרת צו שיפוטי עפ"י פקודת בזיון ביהמ"ש. על ההורים תהא חובה להשתתף בהדרכה הורית, לדאוג לקיום מפגשים בין הילד להורה המנוכר תחת פיקוח במרכז קשר וכמובן, לא פחות חשוב, הענקת טיפול לילד.

החשוב מכל הוא לזכור כי ההנחה העומדת בפני ביהמ"ש היא כי כל ילד זקוק לקשר עם שני הוריו, ועל כן ככל שהניתוק עם אחד ההורים ארוך יותר – כך הנזק הנגרם לילד נעשה חמור יותר.

במקרה שהובא בפני, על ידי גבר בשנות ה-30 לחייו, סופר לי כי הוא ובת זוגו היו ידועים בציבור כעשור שלם, ובו בנו חיים משותפים לכל דבר ועניין. מיחסים אלו נולדו להם 2 קטינות שכיום הן בגיל 6 לערך.

משעלו יחסיהם על שרטון, החליטו השניים להיפרד זה מזו, והסכימו על כך כי הגבר יישא בכל עלויות החובות, יקבל לידי את הקטינות למשמורת משותפת וכפועל יוצא מכך לא יצטרך לשלם את דמי המזונות.

לא עבר זמן רב, והאישה החלה בניסיונות סחיטה כלפי הבעל. כשזה לא נענה לדרישותיה, החלה לנקום בו דרך ניכור הקטינות כלפיו, דבר אשר הבחין בו מרשי במשך כמה שבועות בודדים ועל כן פנה במהירה למשרדי על מנת שנסייע לו בכך.

אשר על כן, הוגשה בקשה ליישוב סכסוך לבית המשפט בנצרת, ומקביל בקשה לסעד דחוף לשם אכיפת המשמורת המשותפת שהוסכמה בין הצדדים, והפסקת הניכור לאלתר. כבוד השופט בהחלטה אמיצה הכיר בניכור האם את ילדיה כלפי האב, תוך כדי שהיא עושה שטיפות מוח לקטינות, ויוצרת במוחן מציאות שלילית ומדומה על אביהן. מאידך התרשם כבוד השופט כי האב אכן אוהב, דואג ואכפתי לבנותיו, ורצונו להפסיק את הניכור מחשש פן יהיה מאוחר.

השופט אף התרשם כי אכן קיים ניכור, כפי שנטען על ידי האב, ונתן פסק דין המורה לאם ואף מזהיר כי תחדל מהליך הניכור, ומאידך הורה על חידוש קשר לאלתר בין אבי הקטינות אליהן בהליך של הסדרי ראייה מדורגים, עד להשלמת והחזרת המצב לקדמותו. זאת לאפשר לאב את מלוא משמורת המשותפת. יתרה מכך, השופט השאיר על כנה את סעיף ההסכם בין הצדדים הפוטר את האב מתשלום המזונות לקטינות.

בימים אלו חזר האב לבלות עם הקטינות באופן חלקי, אך רחב יותר ממה שהיה בהליך הניכור, ואף הוגשה תביעה מלאה למשמורת משותפת וביטול מזונות, תוך פירוק שיתוף רכוש הצדדים נכון למועד הקרע ביניהם.

אכן, ניתן לומר כי הצדק נעשה כאן וכי לעיתים לא ניתן להשיג את התוצאה הראויה להורה המנוכר עת שיהוי ייתר של ההורה בהגשת הסעדים הדרושים להפסקת הניכור, חשיבותה של הגשה מהירה הינה קריטית. לעיתים, אם הניכור נעשה לאורך זמן יהיה קשה יותר להשיב את המצב לקדמותו. לכן יש להיוועץ בהקדם עם עו"ד הבקיא בתחום, לצורך ניתוח נכון של כל מקרה ספציפי והגשת סעדים מהירים ואכיפתם ע"י בית המשפט.

* פוסט זה אינו בא במקום ייעוץ משפטי